

บทที่ ๕

ขอสรุปและขอเสนอแนะ

ปัจจัยด้านประชากร

อายุของสตรีเป็นปัจจัยขั้นมูลฐานที่มีผลทำให้สตรีที่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน การปฏิสนธิแตกต่างกัน สตรีที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้สูงเป็นสตรีวัยกลางคน อายุ ระหว่าง ๒๕ - ๓๔ ปี และรองลงมาคือสตรีกลุ่มอายุ ๓๕ - ๔๔ ปี ๑๕ - ๒๔ ปี ตามลำดับ ส่วนสตรีที่พินัยให้กำเนิดบุตรอายุตั้งแต่ ๔๕ ปีขึ้นไปมีความรู้ต่ำสุด สตรีที่มี อายุต่ำกว่า ๒๔ ปี และ ๔๕ ปีขึ้นไป จำนวนบุตรที่มีชีวิตที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้สตรี มีความรู้แตกต่างกัน แต่ความแตกต่างจะปรากฏเมื่อสตรีมีอายุระหว่าง ๒๕ - ๔๔ ปี สตรีที่มีบุตร ๓ - ๔ คน จะมีความรู้สูงสุด รองมาคือสตรีที่มีบุตร ๑ - ๒ คน ๕ - ๖ คน ไม่มีบุตรเลยและมีบุตร ๗ คนและมากกว่าตามลำดับ สำหรับจำนวนครั้งที่ตั้งครรภ์ และจำนวนบุตรเกิดมีชีวิตพบมีลักษณะแนวโน้มเช่นเดียวกับจำนวนบุตรที่มีชีวิต แต่เป็นที่น่า สังเกตสำหรับสตรีอายุ ๑๕ - ๒๔ ปีที่เคยตั้งครรภ์หรือมีจำนวนบุตรเกิดมีชีวิต ๓ - ๔ คน ความรู้จะสูงเมื่อเทียบกับสตรีกลุ่มอื่น ซึ่งแตกต่างจากที่ได้ศึกษาในเรื่องจำนวนบุตรที่มี ชีวิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์เกี่ยวกับการแท้งบุตรมีส่วนสัมพันธ์ด้วย

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ในการศึกษาถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แยกทำการศึกษปัจจัยด้านต่าง ๆ คือ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวซึ่งประเมินตามความเห็นของนักสำรวจ อาชีพของสามี และจำนวนที่ดินที่ถือครอง ปรากฏว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สตรีมี ความรู้แตกต่างกัน สตรีที่ครอบครัวมีฐานะร่ำรวยมีความรู้สูงสุดเมื่อเทียบกับสตรีกลุ่มอื่น ทั้งนี้จะเป็นเพราะสตรีที่มีฐานะร่ำรวยมีการศึกษาในระดับสูงกว่า มีความสามารถในการรับวิทยาการใหม่ ๆ ได้เร็ว บทบาทการเป็นผู้นำทางสังคม ส่วนสตรีที่ครอบครัว ยากจนมีความรู้ในเรื่องนี้รองลงมา น่าจะเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นแรง

ผลักดัน เช่น ศาลองชีพที่ตีบทสูงขึ้นไป มีอุทาหรณ์ที่อยู่อาศัย ส่วนสตรีที่มีฐานะปานกลางมีความร่น้อย เพราะสตรีดังกล่าวไม่มีแรงผลักดันทั้งทางคานสังคมและเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพของสามีก็มีส่วนทำให้ภรรยาที่มีความรู้แตกต่างกัน สตรีที่สามีไม่ได้ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมมีความรู้มากกว่าสตรีที่สามีประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมประมาณ ๒ เท่า นอกจากนั้นจากการศึกษาถึงจำนวนที่คิดที่ถือครอง ยังพบในลักษณะเดียวกันคือ สตรีที่ครอบครัวยุคที่คิดที่ถือครองมีความรู้สูงกว่าสตรีที่ครอบครัวยุคที่ไม่มีที่คิดที่ถือครอง ซึ่งเป็นการยืนยันเช่นเดียวกับปัจจัยอาชีพของสามี และเป็นที่น่าสนใจแก่สำหรับสตรีที่ครอบครัวยุคที่คิดที่ถือครองต่ำกว่า ๑๐ ไร่ มีความรู้สูงนั้น อาจเนื่องจากจำนวนที่คิดมีน้อย การประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมอย่างเดียวไม่เพียงพอสำหรับการครองชีพ จึงประกอบอาชีพอื่นรวมด้วย

ปัจจัยคานสังคมและอื่น ๆ

อิทธิพลของสังคมมีส่วนช่วยให้สตรีมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิต่างกัน โดยเฉพาะสตรีที่ระดับการศึกษาต่างกัน สตรีที่เรียนจบต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ มีความร่น้อยเป็นครั้งหนึ่งของสตรีที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่สี่และสูงกว่า เมื่ออิทธิพลของการศึกษาของสตรีมีผลต่อความรู้ในเรื่องนี้ ดังนั้น อิทธิพลการศึกษาของสามีน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เพราะสามีเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดที่สุด แต่จากการศึกษาพบว่า โดยทั่วไปการศึกษาของสามีไม่มีส่วนสัมพันธ์กับความรู้ของสตรีอย่างเด่นชัด ระดับการศึกษาของภรรยา มีความสำคัญมากกว่า แต่สำหรับสตรีที่สูงอายุถ้าสามีมีการศึกษาน้อย ภรรยาจะมีความร่น้อยด้วย ในกรณีที่ทั้งสามีและภรรยาที่มีการศึกษาสูง ภรรยาจะมีความรู้ในเรื่องนี้สูงด้วย สำหรับทัศนคติต่อการวางแผนครอบครัวของสามีนั้น ไม่อาจสรุปผลได้ เพราะสตรีส่วนใหญ่ไม่เคยปรึกษากับสามีในเรื่องนี้ ภรรยาและสามีส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ตรงกัน ส่วนผู้ที่มีความคิดเห็นที่ต่างกันมีจำนวนตัวอย่างน้อย สถานภาพการทำงานนอกบ้านของสตรีในชนบท ไม่มีส่วนทำให้ความรู้ของสตรีเปลี่ยนแปลง สามีที่สนใจและรับฟังข่าวสารจากภายนอกบ่อยครั้ง มีแนวโน้มทำให้ภรรยาที่มีความรู้เพิ่ม นอกจากนั้นสตรีที่อยู่ใกล้ตลาดมีความรู้มากกว่าสตรีที่อยู่ห่างไกลออกไป ความต้องการบุตรเพิ่มของสตรีที่อายุต่ำ

กว่า ๓๔ ปี ไม่ทำให้สตรีมีความแตกต่างในความรู้ แต่จะปรากฏชัดเมื่อสตรีอายุระหว่าง ๓๕ - ๔๔ ปี สตรีที่ไม่ต้องการมีบุตรเพิ่มมีความรู้สูงเป็น ๒ เท่าของสตรีที่ต้องการบุตรเพิ่ม

อนึ่ง การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการปฏิบัติตนในการป้องกัน การปฏิสนธิโดยวิธียาเม็ดรับประทานและห่วงอนามัย แขนงความรู้ของสตรีออกเป็น ๓ ระดับคือ

๑. สตรีที่มีความรู้ห่วงอนามัย - ยาเม็ดรับประทาน
๒. สตรีที่มีความรู้ห่วงอนามัย - วิธอื่น (ที่ไม่ใช่ห่วงอนามัยและยาเม็ดรับประทาน)
๓. สตรีที่มีความรู้ยาเม็ดรับประทาน - วิธอื่น (ที่ไม่ใช่ห่วงอนามัยและยาเม็ดรับประทาน)

เมื่อศึกษาโดยพิจารณาตามกลุ่มอายุ พบว่า สตรีทุกกลุ่มอายุนิยมใช้ยาเม็ดรับประทานมากกว่าใส่ห่วงอนามัย สตรีที่มีความรู้ทั้งห่วงอนามัยและยาเม็ดรับประทาน สตรีในกลุ่มอายุน้อย ๑๕ - ๒๔ ปี ทำการป้องกันการปฏิสนธิโดยวิธียาเม็ดรับประทานมากเป็น ๔ เท่าของการใส่ห่วงอนามัย สตรีที่มีฐานะร่ำรวยและยากจน นิยมใช้ยาเม็ดรับประทานมากกว่าการใส่ห่วง ส่วนสตรีที่มีฐานะปานกลางความนิยมในวิธีทั้งสองใกล้เคียงกัน แต่สำหรับสตรีที่มีความรู้เฉพาะห่วงอนามัย - วิธอื่น สตรีที่ครอบครัวยากจนนิยมใส่ห่วงมาก นอกจากนั้นลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้านยังมีผลทำให้สตรีเลือกใช้วิธีการคุมกำเนิดที่ต่างกัน สตรีที่อยู่ทางไกลนิยมใช้ยาเม็ดรับประทานมากกว่าการใส่ห่วง อาจเพราะการใช้ยาเม็ดรับประทานสะดวก ไม่ต้องไปหาแพทย์บ่อย ๆ สำหรับสตรีที่อยู่ไกลตลาดความนิยมในการใส่ห่วงและใช้ยาเม็ดไม่ต่างกัน ส่วนสตรีที่อยู่ในตลาดกลับนิยมใช้ยาเม็ดรับประทาน ทั้งนี้มาเป็นเพราะสตรีในตลาดมีฐานะดี มีการศึกษาสูง จึงนิยมใช้ยาเม็ดเพราะสะดวกในการใช้มากกว่า

✧ ในการศึกษาคำนี้ มีข้อจำกัดหลายประการ การเก็บข้อมูลมีได้นำมาเพื่อ
การวิเคราะห์เรื่องนี้โดยเฉพาะ ฉะนั้นปัจจัยต่าง ๆ จึงไม่ครอบคลุมทั่วถึง ปัจจัย
บางปัจจัยไม่สามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบได้ เช่น ศาสนา เชื้อชาติ ถิ่นที่อยู่
และบางปัจจัยเช่น อาชีพของสามี คนในชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม
บุคคลที่ประกอบอาชีพอื่นมีน้อย จึงต้องรวมบุคคลที่มีอาชีพคล้ายกันเข้าด้วยกัน เพื่อนำ
ไปศึกษาเปรียบเทียบ

ขอเสนอแนะ

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องความรู้ของสตรีไทยในชนบทเกี่ยวกับการป้องกัน
การปฏิสนธิ นอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรการศึกษาชั้นปริญญาโทหรือปริญญาตรีเพื่อช่วย
ให้เข้าใจในวิธีการ ขั้นตอนในการทำวิจัยและเป็นการฝึกฝนเพื่อให้เกิดประสบการณ์
ยังช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความรู้ในเรื่องนี้ของสตรีที่
แต่ในการศึกษาคำนี้ยังไม่ถือว่าสมบูรณ์ เพราะมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การ
อาศัยข้อมูลจากการเก็บของสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งทำ
การเก็บข้อมูลในวงกว้างรวมหลายคนในเวลาเดียวกัน มิได้เก็บข้อมูลมุ่งที่จะทำการ
วิเคราะห์เรื่องนี้โดยเฉพาะ ฉะนั้น จึงขาดข้อมูลบางข้อที่ต้องการศึกษา เช่น แหล่ง
ของข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิ ผลจากการใช้วิธีการป้องกันการปฏิสนธิ
ประสิทธิภาพของวิธีนั้น ๆ ความสะดวกในการไปรับบริการวางแผนครอบครัว ซึ่งจะ
ช่วยทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีประโยชน์มากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง
เป็นการสุ่มตัวอย่างระดับประเทศ มิได้คำนึงถึงระดับภาค ฉะนั้น จึงไม่สามารถ
เปรียบเทียบสตรีในแต่ละภาคภายในประเทศได้ ปัจจัยด้านศาสนาและเชื้อชาติที่ต่าง
กันไม่สามารถนำมาศึกษาได้ เพราะตัวอย่างที่ได้นั้นส่วนใหญ่หรือเกือบหมดนับถือศาสนา
พุทธและเป็นคนไทย เมื่อทำการศึกษาแล้วพบปัญหาบางประการในเรื่องอาชีพ ชาว
ชนบทส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม บุคคลที่ประกอบอาชีพอื่นมีน้อย จึงต้อง
รวมบุคคลหลายอาชีพที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน เพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบ
และบุคคลที่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมมิได้คำนึงถึงอาชีพรอง ซึ่งน่าจะมีส่วน

สัมพันธ์ควย ปัจจัยในที่ดินที่ถือครองมีค่าขึ้นถึงกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น การมีที่ดินน้อย อาจทำให้ต้องประกอบอาชีพอื่น เช่น การเลี้ยงสัตว์ การทำสวนครัว หรือการรับจ้างทำงานรวมควย ดังนั้น อาจทำให้ผลของปัจจัยที่ศึกษาเหล่านี้มีต่อความรู่เกี่ยวกับการป้องกันการปฏิสนธิไม่ชัดเจน และในการศึกษาในทำนองเดียวกันนี้จากข้อมูล ที่ทางสถาบันประชากรศาสตร์ได้เก็บรวบรวมจากการสำรวจภายในเขตเมืองของโครงการวิจัยเดียวกันนี้ ในปี ๒๕๑๓ คงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการให้ความกระจ่างเพิ่มเติมในเรื่องนี้

----- || -----